

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยขอเสนอเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย
สรุปผล การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของ
ผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับ
ก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดทำการสอนระดับ
ก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก
จำนวน 204 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประเภทแบบสำรวจรายการ
(Check list) ซึ่งมีรายละเอียดในการสร้าง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบ
แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา ระดับ
ก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)
และแบบปลายเปิด (Open ended)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน การนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยได้กรุณาเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้อย่างเป็นทางการ ผลปรากฏว่า จากแบบสอบถามที่ได้จัดส่งไปให้ประชากรตอบทั้งสิ้น 204 ฉบับ ผู้วิจัยได้รับคืน และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 193 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ได้วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ทั้งหมด

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประชากรส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 31-40 ปี อายุราชการ 21 ปีขึ้นไป ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ปัจจุบัน ไม่เกิน 5 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน

1. งานด้านแนวการจัดประสบการณ์

การสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวการจัดประสบการณ์ วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ประชุมชี้แจงด้วยตนเอง และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ เชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้

การใช้แนวการจัดประสบการณ์ วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ได้เตรียมตัวครูผู้สอนในระดับก่อนประถมศึกษา และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ

การวางโครงการใช้แนวการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ปรับแผนการจัดประสบการณ์ คู่มือคู่มือกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ได้ดำเนินการร่วมกับครูผู้สอน และที่ปฏิบัติน้อย คือ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ความเข้าใจ

การส่งเสริมให้ครูมีคู่มือคู่มือการใช้แนวการจัดประสบการณ์ และแผนการจัดประสบการณ์ วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ รับเอกสารจากสปอ. โดยตรง และที่ปฏิบัติน้อย คือ ให้คณะครูจัดทำเพิ่มขึ้นเพื่อบริการครูผู้สอน

การส่งเสริมให้ครูสอนหลาย ๆ วิธีเพื่อตอบสนองแนวการจัดประสบการณ์ วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ แนะนำให้ครูสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ และที่ปฏิบัติน้อย คือ จัดทำ วี ดี โอ เทป และภาพยนตร์แสดงการเรียนการสอนที่ดีให้ครูศึกษาเป็นแบบอย่าง

การส่งเสริมให้ครูสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอนที่ได้จากผลการนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน และที่ปฏิบัติน้อย คือ ให้ความรู้แก่ครูในการวางแผนปฏิบัติงานด้านการสอน

การช่วยเหลือหรือชี้แนะแก่ครูผู้สอนเพื่อให้สามารถใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ครบถ้วนตามแผนการจัดประสบการณ์ วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ให้มีการจัดตารางสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ และที่ปฏิบัติน้อย คือ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครู เรื่องการวางแผนการสอน

การดำเนินการเพื่อให้ครูมีการจัดชั้นเรียน และบรรยากาศในห้องเรียนให้สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ให้ครูตกแต่งห้องเรียนหรือจัดสถานที่เรียนให้เหมาะสมกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ ส่งเสริมให้ครูนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การติดตามผลการปฏิบัติการสอนของครู วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ เป็นส่วนใหญ่ คือ ให้มีผู้รับผิดชอบสอนแทน เมื่อครูผู้สอนไม่สามารถปฏิบัติการสอนได้ และ ที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ มอบหมายให้ครูวิชาการของโรงเรียนดำเนินการรายงานผล

การสร้างความเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลการเรียน วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนทราบ และที่ปฏิบัติ เป็นส่วนน้อย คือ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้

การส่งเสริมให้ครูประเมินผลการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการที่ผู้บริหาร โรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ จัดประชุมชี้แจงให้ความรู้แก่ครูเรื่องการสร้างเครื่องมือ วัดผลประเมินผลแก่ครู และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ แนะนำให้ครูใช้แบบประเมินความพร้อม ของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาประจำจังหวัด

การประเมินผลในด้านการจัดระบบการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ประเมินผลจากการสังเกตความ พร้อมของเด็ก และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ ประเมินจากปัจจัยและขั้นตอนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครู

2. งานด้านการพัฒนาบุคลากร

การกำหนดแนวทางเกี่ยวกับตัวบุคลากรที่จะต้องดำเนินการศึกษาระดับ ก่อนประถมศึกษา วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ สำนวณความสนใจ และสมัครใจของครู และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ คณะครูเป็นผู้เลือก

การวางแผนหรือโครงการในด้านพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา วิธีการที่ผู้บริหารปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ปรับแผนหรือโครงการด้าน พัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดำเนินการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้สอดคล้องกับ นโยบาย แผนงาน หรือโครงการทางด้านนี้ของกลุ่มโรงเรียน สปอ. และ สปจ. และที่ ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ สำนวณความต้องการของบุคลากร และนำมาเป็นแนวทางในการ จัดทำแผน หรือโครงการทางด้านพัฒนาบุคลากร

การแบ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ มอบหมายให้หัวหน้าสายชั้นกำหนดหน้าที่ของครูดำเนินการ และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ จัดศูนย์บริการ โดยเฉพาะสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

การให้บุคลากรทำงานด้วยความเต็มใจและให้ได้ผลดี วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ให้ออกโอกาสครูผู้สอนได้แสดงผลงานและความคิดเห็นอย่างอิสระ และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ วางแผนพัฒนาบุคลากรตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้

การให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานตามแผนและนโยบาย วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนทราบ และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

การติดตามผลและประเมินผลด้านพัฒนาบุคลากรในระดับก่อนประถมศึกษา วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ สังเกตพัฒนาการด้านการสอนของครูและที่ปฏิบัติเป็นน้อยที่สุด คือ ให้ครูผู้สอนระดับเดียวกันประเมินกันเอง

3. งานด้านสื่อการเรียนการสอน

การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ส่งครูเข้ารับการอบรมในหน่วยงานทางการศึกษาที่จัดบริการ และที่ปฏิบัติเป็นน้อยที่สุด คือ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้

การจัดการสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแนวการจัดประสบการณ์ วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ให้คำแนะนำแก่ครูในการเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับแผนการจัดประสบการณ์ และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ ดำเนินการจัดหาสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเอง

การส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบการสอน วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ สนับสนุนครูให้ผลิตสื่อใช้เอง และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ จัดให้มีการสาธิตผลิตสื่อการสอน

การปรับปรุงสภาพสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา
 วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบตรวจสอบให้พร้อม
 ที่จะใช้งานอยู่เสมอ และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการปรับปรุงสื่อการ
 เรียนการสอน

การส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ วิธีการที่ผู้บริหาร
 โรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ให้ความรู้เรื่องการเลือกสื่อให้เหมาะสมกับบทเรียน และ
 ที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ จัดให้มีการสาธิตการใช้สื่อชนิดใหม่ ๆ

การจัดระบบการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียน
 ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ให้มีศูนย์เก็บสื่อกลางของโรงเรียน และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ
 ให้ครูที่สอนจัดเก็บเอง

4. งานด้านการอำนวยความสะดวกและบริการด้านอื่น

การจัดอาคารเรียน อาคารประกอบ และเครื่องมือเครื่องใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ให้ครูช่วยกันปรับปรุงอาคารห้องเรียน และเครื่องมือเครื่องใช้ให้อยู่ในสภาพใช้ได้อยู่เสมอ และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ ให้ครูจัดกิจกรรมเพื่อใช้ประโยชน์จากอาคารและเครื่องมือเครื่องใช้ให้คุ้มค่า และให้คำแนะนำเรื่องการบำรุงรักษาห้องเรียนและเครื่องมือเครื่องใช้

การให้ข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่สำคัญให้ครูผู้สอนทราบ วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนทราบ และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ จัดตู้รับฟังความคิดเห็น

การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ จัดสภาพห้องเรียนห้องทำงานของครูให้สะดวกสบาย

การปฏิบัติในเรื่องส่วนตัวของครูที่สอนในระดับก่อนประถมศึกษา วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ มีมนุษยสัมพันธ์กับครูทุกคน และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ เปิดโอกาสให้ครูได้ปรึกษาตลอดเวลา

การจัดบริการพิเศษแก่ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงเรียน และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ จัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมตามที่ต้องการ

การประสานสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ส่งเสริมครูเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ ส่งเสริมให้ครูใช้วิทยากรในท้องถิ่นในการเรียนการสอน

5. งานด้านการประเมินผล

การประเมินผลการปฏิบัติงานทั่วไปของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ประเมินเมื่อสิ้นภาคเรียน และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ ประเมินขณะดำเนินการ และสิ้นสุดการดำเนินการ

การกำหนดให้บุคลากรทำหน้าที่ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียนเป็นผู้ประเมิน และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ หัวหน้าสายชั้นเป็นผู้ประเมิน

การวางแผนหรือโครงการด้านการประเมินผลการสอน วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ให้ครูผู้สอนร่วมในการกำหนดวิธีการ และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ ส่งเสริมให้ครูทำโครงการประเมินผลการสอน

การประเมินผลการสอนของครูระดับก่อนประถมศึกษา วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ ใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลการสอนของครู

การรายงานผลการประเมินครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ คือ ให้ครูเก็บบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน และที่ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย คือ ให้ครูรายงานผลการประเมินให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทราบโดยสม่ำเสมอ

ตอนที่ 3 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงาน การนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

1. ปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษางานด้านแนวการจัดประสบการณ์

การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดแนวการจัดประสบการณ์ ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ครูผู้สอนมีความเข้าใจในเรื่องแนวการจัดประสบการณ์ไม่เพียงพอ และเห็นว่าเป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ บุคลากรในโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการอบรมสัมมนา ทางด้านแนวการจัดประสบการณ์

การใช้แนวการจัดประสบการณ์ ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารไม่ได้ผ่านการอบรมเรื่องการใช้แนวการจัดประสบการณ์ และเห็นว่าเป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ครูผู้สอนไม่ได้ผ่านการอบรมเรื่องแนวการจัดประสบการณ์

การจัดทำแผนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่คือ ขาดงบประมาณสนับสนุน และเห็นว่าเป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ขาดความร่วมมือจากครู

การจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ครูผู้สอนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน และที่เห็นว่าเป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านแนวการจัดประสบการณ์ล่าช้า

การประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ครูผู้สอนไม่นำผลการประเมินการเรียนการสอนไปปรับปรุงการเรียนการสอน และที่เห็นว่าเป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ วิธีการประเมินยุ่งยาก ไม่มีแนวทางเพื่อให้ครูนำไปใช้ที่ชัดเจน

2. ปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษางานด้านการพัฒนาบุคลากร

การกำหนดแนวทางเกี่ยวกับตัวบุคลากรที่จะต้องดำเนินงานระดับก่อนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้เรื่องการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ผู้บริหารมีความเข้าใจไม่เพียงพอในการวางแผนพัฒนาบุคลากร

การรับผิดชอบเฉพาะเกี่ยวกับการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ครูที่สอนชั้นระดับก่อนประถมศึกษาต้องสอนชั้นอื่นด้วย และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้ปกครอง ไม่เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา

การจัดการเกี่ยวกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดแหล่งวิทยากรในการจัดการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่ครู และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ครูไม่ให้ความร่วมมือ

การประเมินผลและติดตามผลด้านพัฒนาบุคลากรในระดับก่อนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ไม่มีเครื่องมือการประเมินที่เชื่อถือได้ และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ผลการประเมินไม่เป็นที่ยอมรับของครูผู้สอน

3. ปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษางานด้านสื่อการเรียนการสอน

การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญแนะนำหรือให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้จัดอบรมเรื่องสื่อการเรียนการสอน

การจัดให้มีสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ไม่มีงบประมาณเพียงพอเพื่อสนองตอบความต้องการด้านสื่อการเรียนการสอนของครู และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ไม่มีการสำรวจสภาพความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู

การใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ครูไม่ใช้สื่อการเรียนการสอน และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ไม่มีเจ้าหน้าที่บริการสื่อการเรียนการสอนแก่ครู

การเก็บรักษาสื่อ ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ไม่มีสถานที่เก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมที่สุด และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเก็บไว้ไม่เป็นหมวดหมู่

4. ปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานการนิเทศศึกษางานด้านการอำนวยความสะดวกและการบริการด้านอื่น

การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ สื่อ เครื่องมือวัสดุ มีไม่เพียงพอ และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ไม่มีการติดตามผลการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน

การช่วยเหลือครูเรื่องส่วนตัว ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดงบประมาณในการจัดสวัสดิการให้ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา โดยเฉพาะ และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนไม่มีโอกาสประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน

การบริการพิเศษแก่ครู ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดบริการพิเศษแก่ครู และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ การประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูล ข่าวสาร ระดับก่อนประถมศึกษาแก่ครูผู้สอนทำได้ไม่ทั่วถึงและสม่ำเสมอ

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน
ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ไม่มีงบประมาณในการจัดสิ่ง
อำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ให้ชุมชน และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ
โรงเรียนกับชุมชนไม่ร่วมมือกันในการวางแผนช่วยเหลือ ได้ระดับก่อนประถมศึกษาที่มีปัญหา

5. ปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษางานด้านการประเมินผล

การเตรียมการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็น
ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดเครื่องมือประเมินที่มีคุณภาพ และที่เป็นปัญหาเพียง
ส่วนน้อย คือ ผู้บริหารมีความเข้าใจไม่เพียงพอในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

การกำหนดวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็น
ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดงบประมาณสำหรับดำเนินการ และที่เป็นปัญหา
เพียงส่วนน้อย คือ ครูไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และระเบียบวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน

การกำหนดผู้รับผิดชอบการประเมินการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียน
เห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ บุคลากรไม่เพียงพอที่จะแต่งตั้งให้เป็นผู้ประเมิน
และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ผู้ประเมินไม่ได้รับการยอมรับจากผู้รับการประเมิน

การติดตามผลการประเมินการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าเป็น
ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการประสานงานให้มีการ
ติดตามผล และที่เป็นปัญหาเพียงส่วนน้อย คือ ผู้บริหารไม่สนับสนุน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อน
ประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดตาก มีประเด็น
ที่น่าสนใจ ซึ่งจะนำมาอภิปรายและเสนอแนะ ดังนี้คือ

1. การปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
  - ก. งานด้านแนวการจัดประสบการณ์

การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวการจัดประสบการณ์ ผลการวิจัยพบว่า วิธีการที่ผู้บริหารปฏิบัติ คือ ใช้ประชุมชี้แจงด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนได้เข้าประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับแนวการจัดประสบการณ์มากกว่าครูผู้สอน และแนวการจัดประสบการณ์สำหรับดำเนินการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการจัดมานานแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนต้องบริหารแนวการจัดประสบการณ์ด้วย ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) ซึ่งกล่าวว่า เมื่อผู้บริหารได้กำหนดและเตรียมงานเรียบร้อยแล้ว ก็ควรประชุมชี้แจงให้ครูได้ทราบถึงหน้าที่และแนวปฏิบัติ ครูจะได้เตรียมตัวศึกษาหลักสูตรให้ เข้าใจก่อนทำการสอน ในการประชุมนี้ วไลรัตน์ นุสรวีลดี (2530) กล่าวว่า การประชุมเป็นกิจกรรมที่ให้ผลทั้งผู้ดำเนินการประชุม และผู้เข้าร่วมประชุม และ วิจิตร ศรีสอาน (2527) กล่าวว่า การประชุมชี้แจงถือเป็นทักษะหรือเทคนิคหนึ่งของการบริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการนิเทศเป็นกลุ่ม ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ครูผู้สอนควรจะได้ เข้าร่วมประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติ และวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วย

การใช้แนวการจัดประสบการณ์ ผลการวิจัย พบว่า วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ใช้วิธีการเตรียมตัวครูผู้สอนในระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการจัดตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (สพช. 2529) กล่าวว่า เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า สำหรับครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ผ่านการศึกษาด้านการสอนเด็กอนุบาลหรือเด็กปฐมวัยมาก่อน ฉะนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าโดยการเตรียมตัวครูผู้สอน เพื่อให้ครูที่สมัครใจหรือที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้สอนได้ศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ คู่มือครู และแผนการจัดประสบการณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวความคิดของ เยาวพา เดชะคุปต์ (2527) ที่กล่าวว่า การสอนเด็กเล็ก ควรเตรียมตัว เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้จาก ประสบการณ์ของตนเอง

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ปรับแผนการจัดประสบการณ์ คู่มือคู่มือ กิจกรรมการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ผลการวิจัยพบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ดำเนินการร่วมกับครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดตาก (2532) ที่กล่าวว่า การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์อาจทำได้โดย การดำเนินการร่วมกับครูผู้สอน หรือโรงเรียนร่วมกับกลุ่มโรงเรียน ผลการวิจัยยังสอดคล้อง กับความคิดของ สุนทร จันทรตรี (ม.ป.ป.) ที่กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการ ที่จะวางแผน เพื่อกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายในการจัดทำแผนการเรียนและสะดวกแก่การ ไปปรับใช้ให้ เข้ากับสภาพท้องถิ่นและตัวผู้เรียน ผู้บริหารและครูควรสำรวจร่วมกัน และ จัดการให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์

การส่งเสริมให้ครูมีคู่มือคู่มือ คู่มือการใช้แนวการจัดประสบการณ์ และ แผนการจัดประสบการณ์ จากผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ รับ เอกสารจาก สปอ. โดยตรง ซึ่งผลการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ก็พบเช่นเดียวกัน ว่า การจัดหาหรือจัดให้มีเอกสารหลักสูตร เช่น แนวการใช้หลักสูตร คู่มือคู่มือ แผนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่รับจากสำนักงานการประถมศึกษาโดยตรง และยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หวิน นพคุณ (2532) ที่พบว่า การส่งเสริมให้ครูมีคู่มือคู่มือ การใช้หลักสูตร แผนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมส่วนใหญ่รับเอกสารจากหน่วย ศึกษาพิเศษกรมสามัญศึกษา ทั้งนี้เพราะว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของหน่วยศึกษาพิเศษ ในทัศนะ ของผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นการจัดการศึกษาแบบให้เปล่า เอกสารที่เกี่ยวข้องทางโรงเรียน รับจากต้นสังกัดโดยตรงอยู่แล้ว อีกทั้งโรงเรียนยังขาดแคลนแหล่งสื่อจำพวกนี้ด้วย

การส่งเสริมให้ครูสอนหลาย ๆ วิธี เพื่อตอบสนองแนวการจัด ประสบการณ์ ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ แนะนำให้ครูสอนตามแผน การจัดประสบการณ์ ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ผู้สอน

จะต้องสอนตามแผนการจัดประสบการณ์อยู่แล้ว ในแผนการจัดประสบการณ์ดังกล่าว จะมีจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม การใช้สื่อการเรียนการสอนไว้อย่างเหมาะสม ครูผู้สอนก็จะเลือกใช้เทคนิคการสอนให้สัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมของเด็กเอง ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

การส่งเสริมให้ครูสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ จากผลการวิจัยพบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ แนะนำให้ครูสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับความคิดของ สุรพันธ์ ยนต์ทอง (2526) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางการสอน ต้องมีความรู้ทางวิชาการ สามารถให้ความคิดเห็น แนะนำแนวทางในการสอน เพื่อให้ครูรู้จักปรับปรุงการสอนของตนเอง และนำวิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อเด็กได้ เช่นเดียวกับ สุพิน บุญชูวงศ์ (2531) กล่าวว่า การดำเนินการจัดการเรียนการสอนแก่เด็ก ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ความคิดรวบยอด เนื้อหาและการวัดผลประเมินผลที่กำหนดไว้ในหลักสูตร จะต้องทำตามแผนการสอน แต่ผลการวิจัยนี้แตกต่างจากผลการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยวิธีให้ครูทำบันทึกการเตรียมการสอน และสอนตามที่ได้เตรียมไว้ในที่ขณะของผู้วิจัยเห็นว่า การปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนในเรื่องนี้ ใช้วิธีแนะนำให้สอนตามแผนการจัดประสบการณ์นั้น เพราะแผนการจัดประสบการณ์เขียนไว้ชัดเจนแล้ว ครูสามารถนำมาเป็นแนวทางการสอนได้เลย

การช่วยเหลือหรือชี้แนะแก่ครู เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ครบถ้วนตามแผนการจัดประสบการณ์ ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ให้มีการจัดตารางสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งผลการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ก็พบเช่นเดียวกัน คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ให้มีการจัดตารางสอนโดยยึดสัดส่วนเวลาเรียนตามที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สุรพันธ์ ยนต์ทอง (2526) ที่กล่าวว่า ตารางสอนเป็นตารางกำหนดการนัดหมายการสอนระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และจัดวิชาเรียนให้ผู้เรียนเนื้อหาได้เรียนวิชาต่าง ๆ ได้ครบถ้วนตามหลักสูตร และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532) ยังกล่าวว่า การจัดตารางสอนตามแผนการจัดประสบการณ์นั้น ทางผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จะต้องจัดให้เหมาะสมกับความ

พร้อม วุฒิภาวะ ความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของเด็ก เพื่อให้ได้ระดับก่อนประถมศึกษาเกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนให้มีการจัดตารางสอนตามแผนการจัดประสบการณ์นั้น เนื่องจากแผนการจัดประสบการณ์นั้นระบุไว้ชัดเจนในแต่ละช่วงครูผู้สอนจะสอนและจัดกิจกรรมให้กับเด็กจนครบตามแนวการจัดประสบการณ์

การดำเนินการเพื่อให้ครูมีการจัดชั้นเรียนและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ให้ครูตกแต่งห้องเรียนหรือจัดสถานที่เรียนให้เหมาะสมกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) หริน นพคุณ (2532) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูตกแต่งห้องเรียนหรือจัดสถานที่เรียนให้เหมาะสมกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด การที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งคือ การจัดและการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่เด็กจะนำไปเป็นแบบอย่าง ฉะนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีการตกแต่งห้องเรียนให้สวยงามอยู่เสมอ เพื่อสร้างความสนใจให้เด็กรักโรงเรียน รักครู และเกิดความเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่ายกับการเรียนการสอนของครู ซึ่ง สุพิน บุญวงศ์ (2531) กล่าวว่า ครูควรจัดชั้นเรียนให้มีบรรยากาศทางวิชาการ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งบรรยากาศในชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ถ้าบรรยากาศในชั้นเรียนดี จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์

การติดตามผลการปฏิบัติการสอนของครู ผลการวิจัยพบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ให้มีผู้รับผิดชอบสอนแทน เมื่อครูผู้สอนไม่สามารถปฏิบัติการสอนได้ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า การมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบสอนแทนนั้น เนื่องจากแผนการจัดประสบการณ์ที่จัดให้กับเด็กจะต้องดำเนินไปตามกิจกรรมที่กำหนดให้แต่ละช่วง มิเช่นนั้นการจัดประสบการณ์ให้เด็กจะไม่สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ อีกประการหนึ่ง ถ้าปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพัง เด็กจะเล่นกันเต็มที่ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2523) กล่าวว่า เด็กจะไม่รู้จักประมาณกำลังในการเล่น ซึ่งอาจทำให้เด็กเหนื่อยจนเกินไป

ฉะนั้น ครูต้องคอยดูแลเด็กให้เล่นอย่างเหมาะสม ในการสอนแทนนั้น สำนักงานเลขาธิการ
คุรุสภา (2532) พบว่า ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้สอน
ตรงตามกับวิชาที่นักเรียนจะต้องเรียนมากที่สุด

การสร้างความเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผล
การเรียนแก่ครู ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติคือ ประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอน
ทราบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ หวัน นพคุณ (2532) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน
ปฏิบัติคือ ประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนทราบ และคล้ายกับผลการวิจัยของ กัลยา รัตนศรี
(2532) ที่พบว่า การแจ้งผลการประเมินผลการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรในหน่วยศึกษานิเทศก์
คือ ประชุมชี้แจง ทั้งนี้เพราะว่า การประชุมชี้แจงเป็นวิธีการที่สะดวกทำได้รวดเร็ว และไม่
ต้องเตรียมการมากนัก ประกอบกับระเบียบการวัดผลประเมินผลการเรียนระดับก่อน
ประถมศึกษา เป็นเรื่องที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถทำความเข้าใจได้โดยการประชุมชี้แจง

การส่งเสริมให้ครูประเมินผลการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
ผลการวิจัยพบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ประเมินผลจากการสังเกตความพร้อม
ของเด็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนระดับก่อน
ประถมศึกษาเป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และ
สังคม เพื่อที่จะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป ถ้าผลจากการสังเกตเห็นว่าเด็กมี
พัฒนาการดีขึ้นก็แสดงว่าการวัดผลประเมินผลของครูทำได้มีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) ได้เสนอแนวคิดว่า การสังเกตของครูเป็น
เครื่องมือประเมินความพร้อมที่เหมาะสมกับเด็กเล็กมาก และมีประสิทธิภาพกว่าเครื่องมือ
อื่นในการปฏิบัติจริง ใช้การสังเกตทั้งเป็นระบบและการสังเกตทั่วไปได้

ข. งานด้านการพัฒนาบุคลากร

การกำหนดแนวทางเกี่ยวกับตัวบุคลากรที่จะต้องดำเนินงานการศึกษา
ระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ สํารวจความ
สนใจและความสมัครใจของครู ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า ที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติโดยวิธี
ดังกล่าวเนื่องจาก ครูส่วนหนึ่งจะปฏิเสธที่จะสอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา และส่วนหนึ่ง

ก็มาจากการจัดห้องเรียนของโรงเรียน มักจะให้ชั้นเด็กระดับก่อนประถมศึกษาไปอยู่ใน
อาคารที่ไม่สมบูรณ์ ห้องเรียนที่ไม่น่าอยู่ ครูพันธุ์ไม่มี ไม่ดึงดูดใจความสนใจทั้งแสงและ
สี ยิ่งเด็กเล็กเท่าใดยิ่งมีความยากลำบากในการสอนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการปฏิบัติเช่นนี้
เหมาะสมแล้ว ถ้าครูสนใจในการสอน ครูก็จะทำงานด้วยความเต็มใจและเริ่มต้นการ
เรียนการสอนที่ดี

การวางแผนหรือโครงการด้านพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดำเนินงาน
ระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ปรับแผนหรือ
โครงการด้านพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้
สอดคล้องกับนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ ทางด้านนี้ของกลุ่มโรงเรียน สปอ. และ
สปจ. ทั้งนี้เพราะ การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษาระดับก่อนประถม
ศึกษา ทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
ประจำจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการให้การอบรม รวมทั้งการนิเทศติดตามผล ทาง
โรงเรียนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ เมธี
ปิลันธนาพันธ์ (2529) ที่กล่าวว่า แผนพัฒนาบุคลากรจะได้รับความช่วยเหลือมากน้อยใน
ระบบโรงเรียน จะต้อง มาจากฝ่ายบริหารกลางช่วยริเริ่มความคิดในการพัฒนาบุคลากร

การแบ่งหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถม
ศึกษา ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ มอบหมายให้หัวหน้าสายชั้น
กำหนดหน้าที่ของครูดำเนินการ สอดคล้องกับความคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการประถม
ศึกษาแห่งชาติ (2530) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เป็นการร่วมมือกัน
ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าสายชั้น เป็นผู้นิเทศและได้รับการนิเทศ
ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายให้หัวหน้าสายชั้นรับผิดชอบนั้น
เนื่องจากหัวหน้าสายชั้นเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากครูผู้สอนชั้นเดียวกัน เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด
กับครูผู้สอนด้วยกัน มีความชำนาญในการสอน จึงสามารถเป็นผู้นำในการกำหนดหน้าที่ของครู
ในสายชั้นแต่ละคนได้

การให้บุคลากรทำงานด้วยความเต็มใจและให้ได้ผลดี ผลการวิจัย
พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ให้โอกาสครูผู้สอนได้แสดงผลงานและความคิดเห็น

อย่างอิสระ จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ พน์ส หันนาคินท์ (2529) ที่กล่าวว่า การแสดงความรู้ในความสามารถของครูเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้ให้เห็นว่า ครูใหญ่ทราบและรับรู้ในความสำเร็จของครู ซึ่ง อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528) งานนิเทศการศึกษาและงานบริหารงานวิชาการอย่างหนึ่ง คือ การ จัดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถเฉพาะ ต่อหมู่คณะ ต่อที่ประชุมครู ต่อกลุ่มโรงเรียน ในโอกาสต่าง ๆ ในทัศนะของผู้วิจัย ในการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้แสดงผลงานและความคิดเห็นอย่างอิสระนั้น เป็นการซึ่งครูผู้สอนเข้าใจว่าครูใหญ่ทราบและเอาใจใส่ในผลงานและความคิดของตน นำใจที่จะทำงานก็มีขึ้น

การให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานตามแผนและนโยบาย ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนทราบสอดคล้องกับแนวคิดของ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530) ว่า วัตถุประสงค์ของการประชุมเพื่อถ่ายทอดความรู้ แจ้งข้อราชการและข่าวสาร กำหนดนโยบาย และสร้างมนุษยสัมพันธ์ ในทัศนะของผู้วิจัย การปฏิบัติงานตามแผนและนโยบาย เป็นหน้าที่ของผู้สอนทุกคนที่ต้องปฏิบัติ ฉะนั้นเมื่อผู้บริหารโรงเรียนรับทราบนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด ก็ต้องนำมาชี้แจงให้ครูผู้สอนทราบและถือปฏิบัติ

การติดตามผลและประเมินผลด้านพัฒนาบุคลากรในระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ สังเกตพัฒนาการเรียนการสอนของครู สอดคล้องกับ พน์ส หันนาคินท์ (2529) ที่กล่าวว่า การสังเกตการสอนของครูที่ปรากฏแก่นักเรียนเป็นการประเมินผลอย่างหนึ่ง ดูว่าผลปรากฏแก่นักเรียนในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ สนใจในวิชาที่ครูสอน เข้าร่วมกิจกรรม และนำความรู้ไปปฏิบัติได้ดี หรือไม่ และ สอดคล้องกับความคิดของ ภิญโญ สาร (2526) ที่กล่าวว่า ครูใหญ่ควรไปเยี่ยมห้องเรียน ขณะครูสอนเสียบ้าง ให้รู้ว่าในโรงเรียนครูเขาสอนกันอย่างไร และควรทำเป็นประจำจนครูรู้สึกเป็นธรรมดาที่ครูใหญ่มาขอดูการสอน ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นด้วยกับการสังเกต การสอนของครู ยิ่งในระดับก่อนประถมศึกษายิ่งจำเป็นมากกว่าครูสอนเด็ก ให้เด็กเจริญงอกงามทุก ๆ ด้าน คือ ด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ หรือไม่

ค. งานด้านสื่อการเรียนการสอน

การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ส่งครูเข้าอบรมในหน่วยงานทางการศึกษาที่จัดบริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ กิติมา ปรีดีติลล (2532) ที่กล่าวว่า แนวทางในการใช้สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ได้ผลดี ควรคำนึงถึง การฝึกอบรมครูให้มีความรู้ ทักษะในการใช้ บำรุงรักษา และซ่อมแซม ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นด้วยที่ส่งครูผู้สอน เข้ารับการอบรม โดยเฉพาะครูที่สอนระดับก่อนประถมศึกษาจะต้องมีความรู้ ทักษะในการผลิตสื่อ เพราะสื่อการสอนจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยสอนที่ทำให้เด็กเข้าใจ บันลือ พฤกษ์วัน (2522) กล่าวว่า เด็กยิ่งเล็กมากเท่าใดจะสามารถเข้าใจคำพูดได้น้อยลง สื่อการสอนจะช่วยให้เข้าใจดี

การจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแผนการจัดประสบการณ์ ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ให้คำแนะนำแก่ครูในการเลือกซื้อสื่อให้เหมาะสมกับแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521) ว่า ครูใหญ่เป็นผู้ให้การสนับสนุนการใช้สื่อการสอน และ อีริคสัน (Erickson, 1968) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน สามารถที่จะให้คำแนะนำมาใช้ในโรงเรียนได้ ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน เพื่อที่จะได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและสนับสนุนให้ครูจัดหาสื่อการสอนได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

การส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบการสอน ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อใช้เอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่แนะนำให้ครูใช้วัสดุในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นสื่อการเรียนการสอน และ วินิจ เกตุขำ และ ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2522) ก็กล่าวในเรื่องนี้เช่นเดียวกันว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนครูจะต้องทำขึ้นใช้เอง โดยเสียเวลาไม่มากนัก และ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530) กล่าวว่า ภารกิจทางการบริหารและการนิเทศการศึกษา วิธีปฏิบัติอย่างหนึ่ง คือ แนะนำให้ใช้หรือผลิต

ทัศนูปกรณ์ขึ้นเอง ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า การเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอนมากกว่าอื่นใด เพราะเป็นส่วนที่จะต้องใช้ให้เด็กได้รับ ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด และยังคงส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ครู ฉะนั้น ครูควรผลิตสื่อใช้เอง

การปรับปรุงสภาพสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี ตลอดเวลา ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ตรวจสอบให้พร้อมที่จะใช้งานอยู่เสมอ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526) ที่กล่าวว่า การปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนควรมีครูและผู้อำนวยการ งานด้านสื่อการสอน วางแผนงานและกำหนดจุดมุ่งหมายและตรวจสอบการใช้งานอยู่เสมอ และ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521) กล่าวว่า ก่อนการใช้สื่อ ครูต้องตรวจสอบสภาพของสื่อ เสียก่อนว่า มีครบถ้วนหรืออยู่ในสภาพดีเพียงใด ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่าเป็นวิธีการปฏิบัติ ที่ดี เพราะสื่อการเรียนการสอนนั้น ถ้าหากไม่มีผู้ดูแลรับผิดชอบ เมื่อใช้งานไปนาน ย่อมเกิดการชำรุดเสียหายได้

การส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ให้ความรู้ เรื่องการเลือกสื่อให้เหมาะสมกับ บทเรียน ผลการวิจัยของ หวัน นพคุณ (2532) ก็พบเช่นเดียวกัน คือ การให้ความรู้ เรื่อง การเลือกสื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ที่พบว่า การส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนให้คุ้มค่านั้น ผู้บริหารใช้วิธีหา เอกสารที่เกี่ยวข้องมาให้ครูศึกษา ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า ให้ความรู้ เรื่องการเลือกสื่อ นั้น เนื่องจากสื่อเป็นตัวกลางที่ทำให้ผู้เรียน เข้าใจดียิ่งขึ้น หากเลือกสื่อไม่ตรงหรือไม่ เหมาะสมกับบทเรียนก็เปรียบเสมือนการสอนไม่ได้ใช้สื่อเลย และทำให้ผู้เรียน เข้าใจผิด ซึ่ง กิติมา ปรีดีติติก (2532) กล่าวถึงหลักเกณฑ์การเลือกสื่อการเรียนการสอนว่า สื่อ การเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา เหมาะกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

การจัดระบบการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ จัดให้มีศูนย์สื่อกลางของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ที่พบว่า การเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนนั้น เก็บไว้เป็นหมวดหมู่ ในศูนย์เก็บสื่อกลางของโรงเรียน ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526) กล่าวไว้ในเรื่องนี้ว่า การจัดให้มีศูนย์เก็บสื่อกลางของโรงเรียน มีจุดมุ่งหมาย คือ เป็นศูนย์รวบรวมสื่อการสอนที่ได้รับพิจารณาคัดเลือกมาเป็นอย่างดีแล้วว่ามีคุณภาพดี มีประโยชน์ และจำเป็นต่อการสอน และเพื่อเป็นศูนย์ประสานการบริการสื่อการสอนทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์หรืออุปกรณ์โสตทัศนศึกษา ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่าการจัดให้มีศูนย์เก็บสื่อเหล่านั้นนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าสื่อที่ทางโรงเรียนมีอยู่จะได้ไม่กระจุกกระจาย ง่ายต่อการค้นคว้า และเก็บรักษา นอกจากนี้ยังสามารถนำมาศึกษาหรือเตรียมการก่อนการสอนได้ทันที

ง. งานด้านการอำนวยความสะดวกและการบริการด้านอื่น

การจัดอาคารเรียน อาคารประกอบ และเครื่องมือเครื่องใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ให้ครูช่วยกันปรับปรุงอาคาร ห้องเรียน และเครื่องมือเครื่องใช้ให้อยู่ในสภาพที่ใช้ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สถาพร พันธุประยูร (2530) ที่พบว่า ส่วนใหญ่ปฏิบัติมากในการสนับสนุนให้ครูพัฒนาคุณภาพของอาคารเรียน อาคารประกอบ และเครื่องมือต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีอยู่เสมอ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้ครูพัฒนาคุณภาพของอาคารเรียน อาคารประกอบ และเครื่องมือต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีอยู่เสมอ ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติดังกล่าว เนื่องจากเด็กที่เรียนในระดับก่อนประถมศึกษาเป็นเด็กที่ชอบเล่นมาก ฉะนั้น สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย ครูผู้สอนจะต้องเอาใจใส่ให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ มิฉะนั้นจะเป็นอันตรายต่อเด็กได้

การให้ข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่สำคัญให้ครูผู้สอนทราบ วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนทราบ ซึ่งการวิจัยของ หวัน นพคุณ (2532) ก็พบเช่นเดียวกัน คือ การให้ข้อมูลข่าวสารทางการศึกษา

ผู้บริหารใช้วิธีการประชุมชี้แจงให้ครูทราบ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ วไลรัตน์ นุญสวัสดิ์ (2532) ที่กล่าวว่า ครูใหญ่โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบงานด้านการจัดการนิเทศการศึกษา โดยทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดีของครูทุกโอกาส คือ สามารถให้คำปรึกษาและแนะนำชี้แจง หรือชี้แหล่งวิชาการที่เหมาะสมให้แก่ครู ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า การประชุมชี้แจงเป็นกิจกรรมที่กระทำได้ง่าย ประหยัดเวลา และงบประมาณ ผู้บริหารจึงนิยมปฏิบัติมาก

การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติคือ เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ สุจริต เพียรชอบ (2514) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต้องการสร้างขวัญและกำลังใจประการหนึ่ง คือ สร้างลักษณะการเป็นผู้นำให้กับครู เปิดโอกาสให้ครูได้ทำงานที่ใช้ความคิดริเริ่มของตัวเองมาก และ ชารี มณีศรี (2521) กล่าวถึง การสร้างขวัญกำลังใจว่า ให้ทุกคนมีส่วนในการแสดงความคิดเห็น ปรับปรุงงาน รวมทั้งมีส่วนร่วมในความสำเร็จของงาน หากบุคคลใดมีความคิดริเริ่มที่ดีมีประโยชน์การปรับปรุงงาน ควรยกย่องความดีความชอบของบุคคลนั้น เพื่อให้เป็นตัวอย่าง เป็นกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานคนอื่น ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า วิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระนั้นเหมาะสมแล้ว เพราะการปฏิบัติการสอนระดับก่อนประถมศึกษานั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ค้นคว้าหาความรู้ด้านสื่อการสอน กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความสนใจของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วไลรัตน์ นุญสวัสดิ์ (2530) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นการค้นหาความสามารถพิเศษ อันซ่อนแฝงอยู่ในตัวบุคคล การนิเทศการศึกษา เมื่อเข้าไปถึงผู้ใดก็จะดึงสิ่งที่ดีเด่นในตัวผู้นั้นออกมาให้ปรากฏ

การปฏิบัติในเรื่องส่วนตัวของครูที่สอนในระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ มีมนุษยสัมพันธ์กับครูทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของภิญโญ สาร (2526) ที่กล่าวว่า ครูใหญ่หรือผู้บริหารระดับโรงเรียนที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ควรติดต่อกับครูน้อยในโรงเรียนของตนโดยรับรู้และเคารพความเป็นตัวของตัวเองของครูน้อย ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นด้วยที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีมนุษยสัมพันธ์กับครูทุกคนในโรงเรียน เพราะจะทำให้ครูเกิดความสบายใจ ทำให้การทำงาน เข้าใจซึ่งกัน

และกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุจิต เพียรชอบ (2514) ซึ่งกล่าวถึงงานนิเทศการ
ศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน เอาไว้ตอนหนึ่งว่า การช่วยเหลือครูในด้านปัญหาส่วนตัว ได้แก่
การดูแลทุกข์สุขของครูในปกครองเป็นกันเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจนกระทั่งครูสามารถรับทุกข์
ด้วยทั้งด้านส่วนตัว ปัญหาในการทำงาน ตลอดจนเข้ากับเพื่อนร่วมงาน

การจัดบริการพิเศษแก่ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัย
พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวกภายในโรงเรียน ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ครูมีส่วน
ร่วมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของครูใน
โรงเรียนมีประสิทธิภาพ และครูทุกคนภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการจัดสถานที่ให้สวยงาม สะดวก
สบาย มีเครื่องมือเครื่องใช้พอแก่ความต้องการ ซึ่งจะทำให้การสอนของครูได้ผลตามที่
ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ แฮร์ริส (Harris, 1985) ที่ให้ความหมายการจัดบริการพิเศษ
แก่ครู ว่าหมายถึง การจัดบริการเพื่อสนองจุดมุ่งหมายหลักของการเรียนการสอนของ
โรงเรียน ได้แก่ การจัดบริการที่สัมพันธ์กับเป้าหมายในการเรียนการสอนของโรงเรียน

การประสานสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน
ระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ส่งเสริมครูเข้า
ร่วมกิจกรรมของชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ
หวิน นพคุณ (2532) ที่พบว่า ส่งเสริมให้ครูใช้วิทยากรท้องถิ่นในการเรียนการสอนในการ
ส่งเสริมครูเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนนั้นสอดคล้องกับความคิดของ หวน พันธุ์พันธ์ (ม.ป.ป.)
ที่กล่าวว่า การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนจะทำให้เกิดความคุ้นเคยกับบุคคลต่าง ๆ
ในชุมชน และสามารถจะปรึกษาหารือกันในการร่วมมือกันทำงานและแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน
แก้ปัญหาของนักเรียน แม้กระทั่งแก้ปัญหาในโรงเรียนได้อีกด้วย และ สิริ เหมประสิทธิ์
(2529) กล่าวว่า ผู้บริหารการศึกษาอาจให้ครูและนักเรียนไปช่วยพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ
โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า การที่
ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมครูเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนนั้น เนื่องจากการจัดการเรียนการสอน
ระดับก่อนประถมศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้ครูร่วมกิจกรรมกับชุมชน เพราะ
ผู้ปกครองเด็กยังเข้าใจว่า การเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียน

และต้องสอนหนังสือเหมือนการศึกษาทุกระดับ ถ้าหากครูผู้สอนได้เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ก็จะได้ชี้แจงให้ประชาชนได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการจัดได้

จ. งานด้านการประเมินผล

การประเมินผลการปฏิบัติงานทั่วไปของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ประเมินเมื่อสิ้นภาคเรียน ซึ่งผลการวิจัย สอดคล้องกับ พันธ์ หันนาคินทร์ (2529) ที่กล่าวว่า ครูใหญ่กับการประเมินผลนั้น จะต้อง ประเมินถึงผลสรุปตอนปลายปีการศึกษา แม้ว่าในระหว่างนั้นอาจจะมีการประเมินเป็นเรื่อง ๆ แล้วก็ตาม ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า การประเมินเมื่อสิ้นภาคเรียนเป็นการประเมินผลเพื่อ รวบรวมสรุป ว่าได้ดำเนินการปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้มาก น้อยเพียงใด

การกำหนดให้บุคลากรทำหน้าที่ประเมินการจัดการเรียนการสอน ผล การวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน เป็นผู้ประเมิน ผลการวิจัยสอดคล้องกับ กัลยา รัตนศรี (2532) ที่พบว่า ผู้ทำหน้าที่ประเมิน ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยศึกษานิเทศก์ คือหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ ในทัศนะของ ผู้วิจัย เห็นว่า โดยปกติผู้ประเมินการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หรือ ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ประเมิน และบางครั้งในการประเมินการเรียนการสอนทางผู้บริหาร โรงเรียนจะให้ครูวิชาการโรงเรียนร่วมประเมินด้วย ทั้งนี้เนื่องจากครูวิชาการโรงเรียน รับผิดชอบในงานด้านนี้ ย่อมรู้และเข้าใจการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนได้เป็น อย่างดี ทางผู้บริหารโรงเรียนจึงให้เป็นผู้ร่วมประเมิน

การวางแผนหรือโครงการด้านการประเมินผลการสอน ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการ สอดคล้อง กับ สุพิชญ์ ชีระกุล กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และ วิจิตร วรุตบางกูร (2524) ที่กล่าวว่า แบบประเมินจะต้องได้รับความเห็นชอบจากทั้งผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน ถ้าหากผู้ถูกประเมิน ไม่ทราบแบบการประเมินแล้วก็ไม่รู้ว่าจะปฏิบัติอย่างไรได้ถูก ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการประเมินนั้น จะช่วยให้ทาง

ผู้บริหารโรงเรียนทราบว่าครูผู้สอน สอนนักเรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มากนักน้อยเพียงใด เพื่อจะได้นำผลที่ได้มาปรับปรุงการเรียนการสอนครั้งต่อไปให้ดีขึ้น

การประเมินผลการสอนของครูระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่ง นิพนธ์ ไทยพานิช (2532) กล่าวว่า การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู จะช่วยให้ครูได้มีโอกาสปรับปรุงบรรยากาศ และการจัดการในชั้นเรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น ในการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูนั้น ผู้สังเกตต้องตกลงร่วมกันกับครูผู้สอนว่าจะสังเกตอะไร อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528) กล่าวว่า กิจกรรมการนิเทศอย่างหนึ่ง คือการเยี่ยมเยียนและสังเกตการณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน มีการเตรียมการและมีการปรึกษาหารือหลังการเยี่ยมเยียนสังเกตการณ์ ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่ ครูผู้สอนต้องการให้สังเกตการสอนอยู่แล้ว เพื่อที่ครูผู้สอนจะได้นำผลจากการได้ข้อมูลป้อนกลับมาปรับปรุงการสอนของตัวเอง

การรายงานผลการประเมินครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ผลการวิจัย พบว่า วิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ คือ ให้ครูเก็บบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งการวิจัยของ จินดา จำเพียร (2531) ก็ค้นพบเช่นเดียวกัน คือ ผู้บริหารใช้วิธีสนับสนุนให้ครูเก็บบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ ชารี มณีศรี (2521) ที่กล่าวว่า การประเมินผลต้องเก็บบันทึกสรุปผลการประเมินการนิเทศไว้เป็นหลักฐาน ทั้งที่เป็นเอกสาร สถิติ แผนภูมิ กราฟ สะดวกการค้นคว้า และ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530) กล่าวว่า การประเมินจะต้องเตรียมวิธีบันทึกผลการประเมินผลไว้เป็นหลักฐานสรุปผลการประเมินไว้ในแห่งเดียว

2. ปัญหาและอุปสรรคการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ก. ปัญหาและอุปสรรคด้านแนวการใช้ประสบการณ์

การสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดแนวการจัดประสบการณ์ ผลการ

วิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ครูผู้สอนมีความเข้าใจในเรื่องแนวการจัดประสบการณ์ไม่เพียงพอ จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนคัดเลือกครูผู้สอนในระดับก่อนประถมศึกษา ไม่ได้คำนึงถึงว่าครูที่จะรับผิดชอบนั้นมีประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษาหรือไม่ ผ่านการอบรมหรือ ศึกษาด้านการอนุบาลหรือปฐมวัยมาหรือไม่ ความจริงแล้วถ้าครูผู้สอนสนใจศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ด้วยตนเองก็จะสามารถเป็นผู้สอนที่ดีได้ ฉะนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนจำเป็นที่จะต้องศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ให้มาก เพื่อที่จะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่ง สิปพนนท์ เกตุทัต และคณะ (2526) กล่าวว่า ครูควรได้รับการพัฒนาไปพร้อมกับการพัฒนาเด็ก ซึ่งเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดเด็กรองจากพ่อแม่ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็ก

การใช้แนวการจัดประสบการณ์ การจัดทำแผนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดงบประมาณสนับสนุน สำหรับปัญหาดังกล่าวในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า ทุกหน่วยงานขาดแคลนงบประมาณเหมือนกันหมด ซึ่ง ชลอ จันทรกุล (2524) ได้วิจัยเรื่องบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดตรัง พบว่า ปัญหาในการนิเทศการศึกษา คือ ขาดงบประมาณ ผู้บริหารโรงเรียนควรที่จะต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และให้ประโยชน์สูงสุด

การจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ครูผู้สอนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอนก แยมบาน (2530) ที่พบปัญหา คือ ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนที่ใช้อยู่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาแม้จะเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมาเป็นแนวการจัดประสบการณ์แล้วก็ตาม แต่ครูก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูส่วนใหญ่เคยชินกับการสอนแบบเก่า ไม่ต้องเตรียมตัวมาก และครูที่สอนระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่สอนระดับประถมศึกษามาก่อน ผ่านการอบรมหรือ ศึกษาด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามานาน้อย หรือ บางคนไม่เคยผ่านการอบรมมาเลย ฉะนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรนำครูไปสังเกตการสอนหรือดูงานด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ

การประเมินผล ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ครูผู้สอนไม่นำผลการประเมินการเรียนการสอนไปปรับปรุงการเรียนการสอนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรสุดา บุญไวโรจน์ (2527) ที่พบว่า ปัญหาการวัดผลประเมินผลการเรียนในระดับประถมศึกษาว่า ครูไม่นำผลการสอนมาพิจารณาแบ่งกลุ่มนักเรียน หรือจัดกิจกรรมการเรียน ซึ่งตามหลักกิจกรรมการเรียนการสอนทุกอย่าง ถ้าครูได้นำผลการเรียนของนักเรียนมาพิจารณาด้วย ก็จะทำให้กิจกรรมนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายได้ดีขึ้น จากปัญหานี้แสดงให้เห็นว่า การประเมินผลการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาไม่มีความจำเป็นเลย อาจเนื่องมาจากครูคิดว่าไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลื่อนชั้นของเด็ก เพราะเด็กระดับก่อนประถมศึกษาเป็นเด็กที่เข้าเรียนก่อนเกณฑ์บังคับ

ข. ด้านการพัฒนาบุคลากร

การกำหนดแนวทางเกี่ยวกับตัวบุคลากรที่จะต้องดำเนินงานระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้เรื่องการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในปัญหานี้ ความจริงทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มอบหมายให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาประจำจังหวัด เป็นผู้จัดอบรมชี้แจงให้ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนที่เปิดทำการสอนการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาทุกโรงเรียนแล้ว แต่เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนยังไม่เห็นความสำคัญการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จึงให้ความสนใจน้อย ครูที่ผ่านการอบรมก็ไม่สอน หรือได้สอนก็ต้องสอนชั้นอื่นด้วย ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องรีบแก้ไข

การ รับผิดชอบเฉพาะ เกี่ยวกับการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ครูที่สอนระดับก่อนประถมศึกษาต้องสอนชั้นอื่นด้วย ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่าเป็นปัญหาจริง เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดทำการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในชนบทเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดทำการสอนตามนโยบาย มีครูผู้สอนไม่ครบชั้น และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา

ทำให้ผู้บริหาร โรงเรียนต้องจัดครู ข้าราชการในชั้นสูงก่อน แล้วนำชั้นดีระดับก่อนประถมศึกษา
รวมกับชั้นอื่น ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนคิดว่า การเตรียมความพร้อมเด็กไม่ต้องมีครูประจำก็ได้

การจัดการเกี่ยวกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการการจัดการศึกษา
ระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่
คือขาดแหล่งวิทยากรในการจัดการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่ครู สอดคล้องกับผลการวิจัย
ของ สุนทร ไคลมี (2528) เรื่อง การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถม
ศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โดยระบุปัญหาว่า วิทยากรหรือ
แหล่งวิชาการอยู่ห่างไกล โรงเรียนเกินไป ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นด้วยกับปัญหานี้ เพราะ
โรงเรียนตั้งอยู่ในชนบทห่างไกล ไม่สามารถที่จะหาแหล่งวิชาการ สื่อการสอน และวิทยากร
ในการจัดอบรมได้ ซึ่งในปัจจุบันนี้แต่ละจังหวัดมีศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
ประจำจังหวัดเท่านั้น ที่จัดการอบรมให้กับครู แต่การจัดการอบรมก็ทำได้จำกัด ทั้งนี้
เนื่องจากบุคลากรของศูนย์มีงานประจำ และขาดแคลนงบประมาณสนับสนุน

การประเมินผลและติดตามผลด้านพัฒนาบุคลากรในระดับก่อนประถม
ศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ไม่มีเครื่องมือ
การประเมินที่เชื่อถือได้ ปัญหาดังกล่าวนี้ พนมส หันนาคินทร์ (2529) กล่าวว่า ตัวเครื่องมือ
สำหรับประเมิน ยังไม่เคยมีใครสร้างเครื่องมือวัดที่แน่นอนสำหรับวัดพฤติกรรมของมนุษย์
เป็นเพียงนำผลงานที่ได้รับ มาประมวลกัน เข้าเพื่อวิเคราะห์และสรุปดูว่างานที่ได้กระทำ ไป
ได้ผลสมความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530) ได้เสนอแนวความคิดไว้ว่า ใน
การประเมินผลควรกำหนดเลือกและเทคนิคในการประเมินผลไว้อย่างกว้างขวาง พอที่จะให้
ทุกคนสามารถนำเอาไปใช้ และสามารถดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานของตน
เช่น ควรจะมีกรรมกรร่างเครื่องมือประเมินผลแบบต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้เลือกปฏิบัติตามที่
เห็นเหมาะสม

ค. งานด้านสื่อการเรียนการสอน

การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญแนะนำหรือให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า การให้ความรู้เรื่องสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนผู้บริหารจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันสื่อที่โรงเรียนได้มาก็มาจากเงินงบประมาณโดยมีรายชื่อสื่อจากต้นสังกัดให้ดำเนินการซื้อตามรายชื่อสื่อ นั้น ๆ เมื่อได้สื่อมาแล้วครูผู้สอนก็ไม่สามารถจะใช้ให้สอดคล้องกับบทเรียนได้ ถึงแม้ว่าจะมีการอบรมบุคลากรเกี่ยวกับสื่อ แต่ผู้ที่เข้ารับการอบรมก็ไม่ได้นำความรู้ไปถ่ายทอดให้ครูภายในโรงเรียนได้ เข้าใจถึงวิธีการต่าง ๆ และไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับมา นำมาผลิตสื่อ เพื่อเป็นต้นแบบให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ฉะนั้นทางผู้บริหารโรงเรียนควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ผู้ที่ผ่านการอบรมมา เป็นผู้ชี้แจงและเป็นวิทยากรการอบรมครูภายในโรงเรียน

การจัดให้มีสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ไม่มีงบประมาณเพียงพอเพื่อสนองตอบความต้องการด้านสื่อการเรียนการสอนของครู ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า ปัญหาเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ นั้น เป็นปัญหาที่ทุกหน่วยงานประสบอยู่ ผู้บริหารโรงเรียนต้องบริหารงบประมาณที่ได้รับให้เหมาะสมโดยการแบ่งเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ เช่น หมวดสื่อการเรียนการสอน หมวดวัสดุสำนักงาน หมวดครุภัณฑ์ ฯลฯ ถ้าไม่ดำเนินการจัดสรรงบประมาณเป็นสัดส่วน โอกาสที่จะจัดหาสื่อได้เพียงพอกับความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก

การใช้สื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ครูไม่ใช้สื่อการเรียนการสอน ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า เหตุที่ครูไม่ใช้สื่อการเรียนการสอน เพราะว่า ครูไม่ได้เตรียมการสอน ไม่มีสื่อที่เหมาะสมกับบทเรียนขอใช้จากผู้รับผิดชอบมีขึ้นค่อนข้างยาก และประการสำคัญผู้บริหารโรงเรียนเกรงว่าสื่อบางชนิดจะเกิดการชำรุด ถ้าหากเสียหายไม่มีให้คณะกรรมการตรวจสอบเมื่อสิ้นปีงบประมาณแล้ว จะเกิดผลเสียหายได้ ดังนั้นทางแก้ของผู้บริหารโรงเรียนก็คือสำรวจสื่อที่มีอยู่ในโรงเรียน

และสังเกตการสอนของครูว่าการสอนได้ใช้สื่อประกอบการสอนมากน้อยเพียงใด แล้วนำผลจากการสังเกตร่วมปรึกษากับคณะครูเพื่อหาทางแก้ไขการใช้สื่อต่อไป

การเก็บรักษาสื่อ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ไม่มีสถานที่เก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่าโรงเรียนไม่มีสถานที่เก็บสื่อแล้ว จะทำให้สื่อการเรียนอยู่กระจัดกระจายไม่เป็นหมวดหมู่ ยากต่อการนำไปใช้ และอาจเกิดความสูญหายได้ ผู้บริหารโรงเรียนต้องนึกอยู่เสมอว่า สื่อการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู ควรจะหามาจัดมุมหนึ่งของห้องเรียนเป็นสถานที่เก็บ โดยกันเป็นสัดส่วน และเมื่อจัดเป็นหมวดหมู่เรียบร้อยแล้ว ควรแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ทั้งผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ เพื่อจะได้เข้าใจตรงกัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531) กล่าวว่า การเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนนั้น เป็นกิจกรรมที่สำคัญกิจกรรมหนึ่งที่จะละเลยไม่ได้ ทั้งนี้เพราะการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีระเบียบแบบแผนที่เหมาะสมจะมีประโยชน์ คือมีอายุการใช้งานนาน สะดวก รวดเร็วในการนำไปใช้ ตรวจสอบได้ตลอดเวลา สถานที่เก็บมีระเบียบเรียบร้อย ฉะนั้น หน้าที่การเก็บรักษาสื่อทางโรงเรียนต้องจัดเก็บให้เหมาะสมและดูแลรักษาไว้เป็นอย่างดี

ง. การอำนวยความสะดวกและการบริการด้านอื่น

การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ สื่อ เครื่องมือ วัสดุไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ หริน นพคุณ (2532) ที่พบว่า อาคารเรียน และเครื่องมือ เครื่องใช้ไม่เพียงพอที่จะอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน และ กัลยา รัตนศรี (2532) ก็ค้นพบปัญหาเดียวกัน คือ สื่อ เครื่องมือมีไม่เพียงพอ ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า ปัญหาเรื่องสื่อ เครื่องมือ วัสดุมีไม่เพียงพอนี้เกี่ยวข้องกับบุคลากร งบประมาณ เวลา ซึ่งเมื่อมีปัญหาดังกล่าวแล้วก็ไม่อาจแก้ปัญหานี้ได้

การช่วยเหลือครูเรื่องส่วนตัว การบริการพิเศษแก่ครู การสร้างความ

สัมพันธ์กับชุมชนเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมี ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นว่า ปัญหา ในเรื่องงบประมาณนั้นเป็นปัญหาที่ประสบเกือบทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ใน ชนบทห่างไกล ไม่สามารถจะหางบประมาณสนับสนุนจากผู้ปกครองนักเรียนได้ เนื่องจาก สถานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองขัดสนอยู่แล้ว ฉะนั้นในการที่จะช่วยเหลือครูในปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียน ควรหาทางช่วยเหลือในการสร้างความมั่นใจ หรือขวัญในการทำงาน ซึ่ง พันธ์ ทันนาคินทร์ (2529) กล่าวว่า การสร้างความมั่นใจ หรือขวัญในการทำงานให้เกิด แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นคณะ เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะการมีน้ำใจที่จะ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงานให้ลุล่วงไปตามเจตนารมณ์ที่มีอยู่ร่วมกันนั้น ผู้ร่วมงาน จะต้องมีความช่วยเหลือและกำลังใจในการทำงาน

จ. งานด้านการประเมินผล

การเตรียมการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดเครื่องมือประเมินที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ หวีน นพคุณ (2532) กัลยา รัตนศรี (2532) ซึ่งพบว่า ปัญหาการประเมิน ผลการปฏิบัติงาน คือ ขาดเครื่องมือที่มีคุณภาพ วไลรัตน์ นุสรวัดดี (2530) กล่าวว่า จาก อดีตจนถึงปัจจุบัน เรายังไม่มีเกณฑ์มาตรฐานการประเมินผลหรืองานวิจัยในด้านการประเมินผล ของการนิเทศการศึกษาที่แน่นอนตายตัวที่จะเห็นผลได้ชัด และ พันธ์ ทันนาคินทร์ (2529) กล่าวว่า ยังไม่เคยมีใครสร้างเครื่องมือวัดที่แน่นอนสำหรับวัดพฤติกรรมของมนุษย์ ในทัศนะ ของผู้วิจัย เห็นว่า ในการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะทราบว่าครูภายในโรงเรียนผู้ใดมีผลงานที่ ควรได้รับพิจารณายกย่อง ก็ต้องใช้วิธีการประเมิน แต่จะให้เครื่องมือการประเมินที่ใช้ได้ รับการยอมรับก็ควรสร้างโดยการร่วมมือกับครู เพื่อให้ครูได้ทราบเครื่องมือในการประเมินก่อน

การกำหนดวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดงบประมาณดำเนินการ ในทัศนะของ ผู้วิจัย เห็นว่า งบประมาณเกี่ยวกับวิธีประเมินผลการปฏิบัติงาน ไม่น่าจะมีผลต่อการกำหนด วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน สิ่ง que ผู้บริหารโรงเรียนน่าจะมีปัญหา ก็คือ โรงเรียนไม่มี โอกาสกำหนดวิธีการประเมิน เพราะแบบและวิธีการประเมินมาจากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่ง

ผลการวิจัยของ กัลยา รัตนศรี (2532) พบว่า บัณฑิตกำหนดวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน คือ หน่วยงานไม่มีโอกาสกำหนดวิธีการประเมิน ซึ่ง พันธ์ หันนาคินทร์ (2529) กล่าวว่า วิธีการประเมินนั้น สนับสนุนให้คณะครูช่วยกันสร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผลงาน ฉะนั้น ถ้าโรงเรียนไม่มีโอกาสกำหนดแบบ ก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมา คือ ความไม่เข้าใจ วิธีการประเมิน การตีความในแบบประเมินผิดไปจากวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และความไม่ชัดเจนของแบบประเมิน

การกำหนดผู้รับผิดชอบการประเมินการปฏิบัติงาน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ บุคลากรไม่เพียงพอที่จะแต่งตั้งให้เป็น ผู้ประเมิน ในทัศนะของผู้วิจัย เห็นด้วยที่โรงเรียนมีปัญหาในเรื่องนี้ เนื่องจากโรงเรียน ในปัจจุบันมีบุคลากรจำกัด ซึ่งรับผิดชอบสอนประจำชั้นอยู่แล้ว และขาดบุคลากรที่มีความรู้ เรื่องการประเมินผลการปฏิบัติงาน ฉะนั้นการสร้างเครื่องมือประเมินผล หรือรับแบบประเมิน มาจากต้นสังกัด แต่ละโรงเรียนก็ตีความในแบบประเมินไม่เหมือนกัน และผู้ประเมินเองก็คือ ผู้บริหารโรงเรียน

การติดตามผลการประเมินการปฏิบัติงาน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ คือ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการประสานงาน ให้มีการติดตามผล ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของครูใน โรงเรียนไปแล้ว ทางหน่วยงานที่ประเมินไม่ได้แจ้งให้ทางโรงเรียนทราบผลการประเมิน ถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของการปฏิบัติงาน จะมอบหมายให้ครูในโรงเรียนติดต่อประสานงาน กับหน่วยงานที่ทำการประเมิน ครูก็มีหน้าที่ประจำคือ ทำการสอน ซึ่ง กัลยา รัตนศรี (2532) กล่าวว่า ถ้าไม่มีการนำผลการประเมินไปใช้ การประเมินก็ไม่มี ความหมาย ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้ประสานงานในเรื่องนี้ด้วย

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การปฏิบัติงานและปัญหาการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตากเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1. งานด้านแนวการจัดประสบการณ์ ผู้บริหาร โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครู เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยการจัดรวมกลุ่มแล้ว เชิญวิทยากรจากศูนย์การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาประจำจังหวัดมาให้ความรู้ รวมทั้ง สนับสนุนให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า แนวการจัดประสบการณ์ คู่มือครู และแผนการจัดประสบการณ์ ให้เข้าใจ เพื่อให้การเรียนการสอนในระดับก่อนศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้บริหาร โรงเรียนควรส่งครู เข้ารับการอบรม หรือร่วมกับกลุ่มโรงเรียนเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

2. งานด้านการพัฒนาบุคลากร ตามนโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) มาตรการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา คือ พัฒนาบุคลากรให้สามารถจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมแก่เด็กอย่างมีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ ผู้บริหาร โรงเรียนต้องให้ความสนใจกับครูที่สมัครใจสอน หรือได้รับการคัดเลือก สอนโดยการให้กำลังใจ ยกย่องชมเชย และพิจารณารางวัลให้เป็นกรณีพิเศษ เพราะโดย ปกติครูส่วนหนึ่งปฏิเสธที่จะสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ฉะนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนต้อง คัดเลือกบุคลากรที่จะรับผิดชอบให้เหมาะสมที่สุด

3. งานด้านสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน ปฏิบัติน้อย คือ การปรับปรุงสภาพสื่อการเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีตลอดเวลา เรื่องสื่อการเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา ผู้บริหาร โรงเรียนควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะเด็กยิ่งเล็กเท่าใดจะสามารถเข้าใจคำพูดได้น้อยลง สื่อการสอนจะช่วยให้เด็ก เข้าใจได้ดี ผู้บริหาร โรงเรียนน่าจะจัดสื่อที่ใช้สำหรับสอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษาไว้เป็น หมวดหมู่โดยเฉพาะ

4. งานด้านการอำนวยความสะดวกและบริการด้านอื่น ผู้บริหาร โรงเรียนควร จัดให้มีการสังสรรค์กับครูที่สอนระดับก่อนประถมศึกษา พาครูไปดูงานการสอนโรงเรียนที่ ประสบผลสำเร็จในการจัด เพื่อให้ครูผู้สอนนำความคิดสร้างสรรค์กับมาปรับปรุงวิธีการให้ ดีขึ้น และจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นให้เพียงพอที่จะอำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอน

5. งานด้านการประเมินผล ผู้บริหาร โรงเรียนควรส่งครู เข้ารับการอบรม เรื่อง การวัดผลประเมินผล เพราะการวัดผลประเมินผลเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานบุคลากร ใน โรงเรียนจะทราบถึงผลการปฏิบัติงานของตนเองได้ ก็มาจากการวัดผลและประเมินผล และ

ควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนร่วมกับครูภายในโรงเรียนกำหนดแบบ และวิธีประเมินผลการปฏิบัติงานเอง เพื่อจะได้สอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะงานและวิธีการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการปฏิบัติงานและปัญหาการนิเทศการศึกษาของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาประจำจังหวัด ทั่วประเทศ
2. ควรศึกษาการปฏิบัติงานและปัญหาการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนทุกสังกัดในจังหวัด
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในการนิเทศการสอนในชั้นเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย